

NGĀ MEA KATOA HEI MŌHIO MĀU MŌ TE RĒHITA KI
TE PŌTI

KEI ROTO NEI KO NGĀ WHAKAUTU KI ĒNEI PĀTAI RĒHITA PŌTITANGA

TE RĒHITA KI TE PŌTI

E āhei ana au ki te rēhita?

E aukatihia au mai i te rēhita?

He aha te take me rēhita au?

Me pēhea taku rēhita?

Ki hea au tiki puka rēhita?

Ka taea e au te rēhita mā te ipurangi?

Ka taea e au te whakahou i aku taipitopito mā te ipurangi?

Ka taea e au te rēhita i mua i taku ekenga ki te 18 tau?

He hauā au. Ka whiwhi āwhina anō au ki te rēhita?

He whānau, he hoa rānei ōku kei tāwāhi. Ka taea e au te rēhita i a rātau?

He aha te rārangi ingoa huna?

Ka ahahia taku puka rēhita ina whakahokia atu e au?

He aha ngā mōhiohio hei tuku māku?

TE RĒHITATANGA MĀORI

Te Kōwhiringa Māori?

He Māori au nō Aotearoa. Me pēhea taku kōwhiri ko tēhea te rēhita mōku?

Ka pēhea mēnā he Māori au e rēhita ana mō te wā tuatahi?

E hia ngā wā e tū ai ngā Kōwhiringa Māori?

Nō ngā moutere au o te Moana-nui-a-Kiwa. Ka āhei au te rēhita ki runga i te rārangi Māori?

NGĀ RĀRANGI INGOA PŌTI

He aha te rārangi ingoa pōti Pāremata?

Ki hea au kite ai i tētahi rārangi ingoa?

Ka whakamahia ngā mōhiohio pōtitanga mō te aha?

TE WHAKARITE KEI TE NOHO TOTIKA O TAIPITOPITO

Me aha au mēnā ka neke kāinga noho au?

Me aha au mēnā ka whakarerekēhia tōku ingoa, taku mahi rānei?

Me aha au mēnā ka wareware au ki te whakahou i ngā taipitopito mōku?

TE KAUPAPA WHAKAHOU I NGA RARANGI REHITA KAIPŌTI

He aha te kaupapa whakahou i ngā rārangi rēhita kaipōti?

Me aha au ina tū tētahi kaupapa whakahou i ngā rārangi rēhita kaipōti?

Me aha mēnā kāore e whakahokia e au te puka rēhita whakahou?

Me aha au mēnā ka whiwhi puka puka rārangi pōti au mō tētahi tangata kua kore kē e noho i taua kāinga noho?

Me aha au mēnā kāore au i whiwhi i tētahi puka rārangi ingoa pōti?

NGA ROHENGĀ POTITANGA

Kāore au i neke engari kua whakaurua au ki tētahi atu rohe pōti. He aha ai?

ETAHI ATU POTITANGA

He aha te pōtitanga whakakapi Pāremata?

He aha ngā pōtitanga ā-rohe?

Ka āhei au te pōti i roto i tētahi Tāpaetanga Ā-lwi, Kāwanatanga rānei?

HE MŌHIOHIO ATU ANŌ

Me pēhea taku tiki mōhiohio atu anō?

Ka taea e au te tiki i ēnei mōhiohio ki roto i ētahi atu reo?

ME MĀTUA RĒHITA KOE KI TE PŌTI I ROTO I NGĀ PŌTITANGA PĀREMATA O AOTEAROA

IA TORU TAU KA TŪ TE PŌTITANGA WHĀNUI I AOTEAROA KI TE KŌWHIRI I TE PĀREMATA HOU ME TE KĀWANATANGA HOU. HE ROHE PŌTI WHĀNUI ME TE ROHE PŌTI MĀORI. HE RĀRANGI TŌ IA ROHE PŌTI O NGĀ TĀNGATA KATOA E RĒHITA ANA KI TE PŌTI. MĒNĀ 18 Ō TAU, NEKE ATU RĀNEI ME TE ĀHEI KI TE PŌTI E AI KI TE TURE ME URU KOE KI TE RĀRANGI. MĒNĀ 17 Ō TAU KA TAEA E KOE TE RĒHITA TAKITARO. INA RĒHITA KOE ME WHAKAHOU HAERE E KOE Ō TAIPITOPITO. KO NGĀ KAIRĒHITA KAIPŌTI, E MAHI ANA MĀ NEW ZEALAND POST LTD, NGĀ KAITIAKI I TE RĀRANGI RĒHITA.

TE RĒHITA KI TE PŌTI

E ĀHEI ANA AU KI TE RĒHITA?

Ka āhei koe, ā, e ai ki te ture me rēhita rawa koe, mēnā:

- Nō Aotearoa koe, e noho tūturu ana rānei koe ki Aotearoa, ā,
- 18 neke atu rānei ō tau, ā,
- Kua noho tūturu koe ki Aotearoa mō tētahi wā neke atu i te kotahi tau, ā,
- Kāore koe i te aukatihia ki te rēhita.

E AUKATIHIA ANA AU MAI I TE RĒHITA?

Kāore koe e āhei ki te rēhita mēnā:

- He kirirarau koe nō Aotearoa e noho ana i waho o Aotearoa, ā, kāore anō koe kia hoki mai ki Aotearoa mō te 3 tau.
- He kainoho tūturu koe nō Aotearoa e noho ana i waho o Aotearoa, ā, kāore anō koe kia hoki mai ki Aotearoa mō te 12 marama.

(Kia mahara: He wā anō kāore e pā ēnei ture e rua. Hei tauira, mō ngā kaimahi kāwanatanga, ngā toa o Te Ope a Tūmataunga kei tāwāhi e mahi ana, tae atu ki ō rātau whānau.)

Tērā anō ētahi atu take aukati ka pā ki ētahi tāngata tokoiti. Ka whakamōhiohia atu ngā Kairēhita Kaipōti ko wai ēnei tāngata. Mēnā he pātai, āwangawanga rānei āu mō ētahi atu take aukati, waea atu ki 0800 ENROL NOW (0800 36 76 56), tirohia rānei tā mātau paetukutuku - elections.org.nz.

HE AHA TE TAKE ME RĒHITA AU?

Me rēhita rawa koe mēnā e āhei ana koe. Mā te rēhita e whai wāhi ai koe ki te pōti. Ko te pōtitanga te huarahi mōu ki te tohu ko ēhea tāngata me ēhea rōpū tōrangapū ka pōtihia ki te Whare Pāremata o Aotearoa i ia pōtitanga whānui. Ka whai wāhi anō koe ki te pōti i ngā pōtitanga kaunihera me ngā pōtitanga poari hauora ā-rohe me ngā tāpaetanga ā-iwi.

ME PĒHEA TAKU RĒHITA?

Me whakakī koe i te puka rēhita “Enrolling to vote: Application”. Me MĀTUA rēhita koe ki tētahi rārangi pōtitanga, ahakoa kāore koe e hiahia ki te pōti.

Mēnā he Māori koe nō Aotearoa, he uri rānei nō tētahi Māori nō Aotearoa, ā, e rēhita ana koe mō te wā tuatahi ka taea e koe te whakarite ki tēhea rārangi pōti koe. Ka taea e koe te kōwhiri i waenga i te rārangi Māori, rārangi Whānui rānei.

KI HEA AU TIKI PUKA RĒHITA

- Whakakīa ka tuku mā te mēra i te tono kei muri o tēnei pukaiti, ā, ka tukuna atu e mātau he puka rēhita ki a koe. Kei roto noa iho i te reo Ingarihi tenei pukaiti.
- Kei ngā PostShop mō te koreutu.
- Waea kore utu mai ki a mātau i 0800 ENROL NOW (0800 36 76 56), ā, ka tukuna tētahi ki a koe.
- Patowaea kore utu i tō ingoa me tō wāhi noho ki 3676 ka tukuna tētahi ki a koe.
- Tonoa atu, tāhia tētahi rānei mai i tā mātau paetukutuku i elections.org.nz.

Ina oti tō whakakī i te puka heria atu ki tētahi PostShop, tuku atu rānei mā te mēra (kore utu) ki:

FREEPOST 2 ENROL

ELECTORAL ENROLMENT CENTRE

KA TAEA E AU TE RĒHITA MĀ TE IPURANGI?

Āe, haere ki tā mātau paetukutuku – elections.org.nz – ka pato i te pātene “enrol, check or update”. Me whai i ngā upane whakakī i ō taipitopito rēhita. Ka taea anō e koe te tiki ake me te tā i tō puka rēhita me ō taipitopito rēhita, te haina i tēnei ka tukuna atu hei whakatutuki i tō rēhitatanga.

I tua atu i tēnei, ka taea e koe te tuku i te whakaaturanga, ā, ka whakahokia atu e mātau tētahi puka rēhita mōu ake hei tiro tiro māu, hei haina, ā, ka whakahoki mai. Ka taea anō e koe te tiro tiro i ō taipitopito rēhita i runga ipurangi i tā mātau paetukutuku.

KA TAEA E AU TE WHAKAHOU I AKU TAIPITOPITO MĀ TE IPURANGI?

Ka taea te whakahou ā-ipurangi i ō taipitopito rēhita ina whakakīa e koe, ā, kua whakaaehia e ngā Kairēhita Kaipōti, tētahi puka “Enrolling to vote: Application” tērā e whakaatu e hiahia ana te tangata ki tēnei ratonga. Me whai te kaitono i tētahi wāhitau īmēra.

Ka taea ngā whakahou taipitopito rēhita ipurangi mā tētahi takiuru igovt e āhei ai te tangata te whakamahi i ngā taipitopito takiuru ōrite hei toro atu ki ngā ratonga kāwanatanga ipurangi whānui – he haumarua te igovt, me te tiaki i tō munatanga.

Ina whakauruhia tō rēhita ka whakapāngia atu koe mā tō wāhitau īmēra i runga i tō puka tono ki te whakatutuki i tō rēhitatanga me te ratonga ipurangi rēhita pōtitanga. Tērā pea me waihanga tētahi takiru igovt, te whakamahi rānei i tō takiuru igovt mēnā kei a koe tētahi.

Ki te whakarite kāore koe i te hiahia whakahou i ō taipitopito rēhita mā te ipurangi, me whakamōhio koe i te Kairēhita Kaipōti kei te hiahia puta mai koe i te kōwhiringa whakarite mā te ipurangi. Ka whakaritea ō kōrero rēhita ki te whakaata i tēnei.

KA TAEA E AU TE RĒHITA I MUA I TAKU EKENGA KI TE 18?

Āe, ina eke koe ki te 17 ka taea e koe tō “rēhita takitaro” mā te whakakī i tētahi puka rēhita. Ina eke koe ki 18 tau ka rēhita aunoahia koe.

He whakamārama anō kei te pukaiti “Te rēhita ki te pōti i mua i tō ekenga ki te 18 tau”. E wātea ēnei i ngā Postshop, waea rānei ki 0800 ENROL NOW (0800 36 76 56) kia tukuna atu tētahi ki a koe.

HE HAUĀ AHAU. KA WHIWHI ĀWHINA ANŌ AU KI TE RĒHITA?

Mēnā he hauā koe, ā, kei te hiahia āwhina koe ki te whakakī me te whakahoki i tō puka rēhita, anei te huarahi mōu:

- Ka taea tō puka te whakakī mai me te haina e tētahi kairēhita kaipōti. Me mātua tuhi ki tō puka ki te taha o tōna waitohu “He Kaipōti Hauā – i hainatia i raro i tana whakahau”.
- Tērā rānei, ka taea te whakakī i te puka mā tētahi tangata whai Mana Ture mōu. Me mātua tuhi ki tō puka ki te taha o tōna waitohu “He Kaipōti Hauā – Mana Ture”.

Mēnā he mate hinengaro tō tētahi o tō whānau, ka taea pea e koe te rēhita i a ia. Waea kore utu mai ki a mātau i 0800 ENROL NOW (0800 36 76 56) mō ngā kōrero.

HE WHĀNAU, HOA RĀNEI ŌKU KEI TĀWĀHI. KA TAEA E AU TE RĒHITA I A RĀTAU?

Āe. Mēnā e āhei tonu rātau ki te rēhita ka taea pea e koe te whakakī puka rēhita mō rātau. Anei ngā mea ka taea e koe:

- Mēnā he kaipōti kua rēhitahia, ka taea e koe te whakakī me te haina i ā rātau puka. Me mātua tuhi koe ki ā rātau puka ki te taha o tō waitohu “Kaipōti Kei Tāwāhi – i hainahia i raro i tana whakahau”.
- Tērā rānei, ka taea te whakakī i te puka mā tētahi tangata whai Mana Ture mōu. Me mātua tuhi ki tō puka ki te taha o tōna waitohu “Kaipōti Kei Tāwāhi – Mana Ture”.

HE AHA TE RĀRANGI INGOA HUNA?

Mēnā ki tō whakapono ka mōrearea koe ki te tāhia ngā taipitopito mōu, ka taea e koe te tono kia kaua e whakaatuna

ngā kōrero mōu i runga i te rārangi ka tāhia. Me tuku tonu motuhake koe mō tēnei me te whakaatu taunakitanga mō te āhuatanga ki a koe, pēnei i tētahi whakatau whakamarutanga, whakatau whakatina, tētahi whakapuakanga ā-ture rānei mai i tētahi pirihihana.

E āhei ētahi atu mōhiohio me te puka tonu i roto i tā mātau pukaiti “Ngā mea katoa hei mōhio māu mō te rārangi ingoa huna”. E wātea ana tēnei i ngā Postshop, waea rānei ki 0800 ENROL NOW (0800 36 76 56) kia tukuna tētahi ki a koe.

KA AHAHIA TAKU PUKA RĒHITA INA WHAKAHOKIA ATU E AU?

Ka tiroirohia e tō Kairēhita Kaipōti mēnā i tika te whakakāia mai. Mēnā kei te tika katoa, ka uru i tō ingoa ki te rārangi ingoa o te rohe pōti i noho koe mō te kotahi marama kua hipa atu. Ka tukuna atu e mātau tētahi whakamōhiohio i te mēra hei whakamana i tō rēhita.

HE AHA NGĀ MŌHIOHIO HEI TUKU MĀKU?

Me whakautu i ngā pātai katoa kei te puka rēhita kia tika ai tā mātau rēhita i a koe. Ko ngā mea e tohua noa iho ki te whetū (*) ka tāhia ki te rārangi pōti ingoa.

***TE KATOA O TŌ INGOA:**

E hiahiatia ana tēnei ki te whakarite mēnā i tika tō rēhita, ā, ki te wehewehe i ngā tāngata he ōrite te ingoa whānau, he āhua rite rānei ngā ingoa.

TE RĀ WHĀNAU:

Ka whakaatu tēnei ki ō Kairēhita Kaipōti kua eke tō pakeketanga ki tērā e tika ana ki te rēhita, ā, me te āwhina i a mātau ki te wehewehe i ngā tāngata e ōrite ana ngā ingoa.

TE WAITOHU ME TE RĀ:

Mēnā he Māori nō Aotearoa, he uri rānei koe nō tētahi Māori nō Aotearoa me MĀTUA haina koe ka tuhi i te rā i roto i te wāhanga Māori, wāhanga Whānui rānei. KAUA RAWA KOE E HAINA I NGĀ MEA E RUA. He mea nui tonu kia āta kōwhirihiā e koe ko tēhea te rārangi e hiahiā ana koe. Mō te nuinga atu o ngā tāngata me haina ka tuhi i te rā ki te wāhanga Whānui. Mēnā he hauā koe, kei tāwāhi rānei koe ka āhei koe ki te tuku mā tētahi kē e haina mōu.

*** KĀINGA NOHO:**

Koinei tō kāinga noho. Kāore e taea e tētahi Pouaka Tāpeta o Aotearoa, e te nama taiwhenua rānei te whakaatu i tō kāinga noho. E hiahiā ana mātau i te katoa o tō kāinga noho e rēhita ai mātau i a koe ki te rohe pōti e “noho” ana koe.

E “noho” ana koe ki te wāhi kua tohua e koe hei kāinga mōu nā tō whānau, whanaungatanga rānei, mō ētahi atu take whānau, whaiaro rānei. Ahakoa wehe poto atu koe i reira, ehara i te mea kāore koe i te noho ki reira. Kāore e rerekē anō nā tō wehe i tō kāinga noho mō te mahi, te mātauranga (mō te mahi, mātauranga rānei a tō hoa). Ko te mea nui mōu ko te wāhi e whakaritea e koe hei kāinga mōu.

WĀHI TUKU MĒRA:

E hiahiatia ana tēnei mēnā he rerekē tō wāhi tuku mēra ki tō wāhi noho. E hiahiā ana mātau ki te tuhi ki a koe ki te whakau i tō rēhita.

*** MAHI:**

Ka āwhina anō tēnei i a mātau ki te wehewehe tangata e ōrite ō rātau ingoa. I ētahi wā ka kitea kua whakarāpopotohia i runga i te rārangi kua whakaputahia.

TE WHAKAHOU Ā-IPURANGI I Ō TAIPITOPITO A MURI AKE:

Mēnā e hiahiā ana koe ki te whakahou ā-ipurangi i ō taipitopito ā muri ake, me te kore whakakāi i tētahi puka, tohua te porohita “YES” me te tuhi i tō wāhitau īmēra ki te Wāhanga D i muri o te puka.

HE MĀORI KOE?

Ko ngā Māori o Aotearoa anake, ngā uri rānei o tētahi Māori o Aotearoa, ka āhei te tohu i te porohita “YES”. Mō te nuinga atu o ngā tāngata me tohu i te porohita “NO”.

NGĀ NAMA WAEA:

E hiahiatia ana ēnei mēnā ka tūpono te hiahiā ki te whakapā atu ki a koe.

HE MAHERE:

Mēnā e noho ana koe i tētahi kāinga kāore he nama, e hiahiatia ana tētahi mahere e whakaatu ana i tō kāinga hei āwhina i a mātau ki te whakarite i te rohe pōti e tika ana mōu.

KUA WHAKAREREKĒHIA E KOE TŌ KĀINGA NOHO INA TATA NEI?

Mēnā kua noho koe ki tō kāinga noho mō tētahi wā i raro i te kotahi marama, tēnā whakakāia ēnei wāhanga.

NGĀ TĀNGATA O AOTEAROA KEI TĀWĀHI:

Me whakakāi noa iho e koe ēnei wāhanga mēnā kei tawāhi koe. Tēnā tuhia mai tō wā whakamutunga i noho koe ki Aotearoa, te wā i neke koe ki tawāhi, me tō wāhi noho whakamutunga mō te kotahi marama neke atu i mua i tō wehenga i Aotearoa.

TE RĒHITATANGA MĀORI

TE KŌWHIRINGA MĀORI

Mēnā he Māori koe nō Aotearoa, he uri rānei koe nō tētahi Māori o Aotearoa, ka taea e koe te kōwhiri i a koe ki te rārangi Māori, rārangi whānui rānei.

HE MĀORI AU NŌ AOTEAROA. ME PĒHEA TAKU KŌWHIRI KO TĒHEA TE RĒHITA MŌKU?

Ko te tikanga ia rima tau ka tukuna tētahi puka Kōwhiringa Pōtitanga Māori ki ngā tāngata katoa i runga i ngā rārangi ingoa pōti e kī ana he uri whakaheke Māori nō Aotearoa. Ka whakamahia tēnei puka ki te kōwhiri mēnā e hiahia ana koe ki te piki ki te rārangi ingoa Māori, te rārangi ingoa Whānui rānei. E kīia ana tēnei ko te Kōwhiringa Pōtitanga Māori.

KA PĒHEA MĒNĀ HE MĀORI AU E RĒHITA ANA MŌ TE WĀ TUATAHI?

Ka taea e koe te kōwhiri ki tēhea rārangi ingoa koe mēnā he Māori koe nō Aotearoa, mā te haina i te wāhanga tika i runga i te puka rēhita. Ina whakaritea e tō kōwhiringa kāore e taea e koe te whakarerekē hei te kaupapa Kōwhiringa Māori rā anō e whai ake.

E HIA NGĀ WĀ TŪ AI NGĀ KŌWHIRINGA MĀORI?

Ko te tikanga ia rima tau tū ai te Kōwhiringa Māori mō ngā marama e whā whai muri iho i tētahi tauranga taupori, ā-whare hoki me te tuku anō ki ngā kaupōti Māori ki te arotake me te whakarerekē i tō rātau rārangi ingoa.

NŌ NGĀ MOUTERE AU O TE MOANA-NUI-A-KIWA. KA ĀHEI AU TE RĒHITA KI TE RĀRANGI MĀORI?

Kāo. Mō ngā Māori me ngā uri whakaheke o ngā Māori o Aotearoa anake. Ko ngā Māori Kuki Airani me ētahi atu o ngā moutere o te Moana-nui-a-Kiwa e āhei ki te rēhita ka uru ki te rārangi Whānui.

E wātea ana ētahi atu mōhiohio atu anō i roto i tā mātau pukaiti “Te rēhita ki te pōti hei Māori nō Aotearoa”.

NGĀ RĀRANGI INGOA PŌTI

HE AHA TE RĀRANGI INGOA PŌTI PĀREMATA?

He pukapuka te rārangi ingoa e whakarārangi ana i ngā tāngata katoa kua rēhitahia. E rārangi ana ō rātau ingoa, wāhi noho, mahi hoki. Ka āhei ngā tāngata katoa te tiroiro i tēnei. Ka whakaputahia tētahi rārangi hou ia tau, engari mō ngā tau pōtitanga Pāremata. I aua tau e rua ngā rārangi ka tāhia; ko te mea tuatahi hei tiroirotinga mā te katoa mēnā kei te tika ngā rārangiinganga mō rātau, ko te mea tuarua ka whakamahia i te Rā Pōtitanga.

KI HEA AU KITE AI I TE RĀRANGI INGOA?

Kei ia tari o te Kairēhita Kaipōti me ngā whare pukapuka tūmatanui katoa ngā rārangi ingoa o Aotearoa. Otirā kei ia PostShop ngā tārua o te rārangi Whānui me te rārangi Māori mō taua rohe. Kei te maha o ngā PostShop nunui ngā rohe pōti tūtata anō.

I tua atu i tēnei, ka taea e koe te tiroiro i ō taipitopito rēhita i tā mātau paetukutuku – elections.org.nz.

KA WHAKAMAHIA NGĀ MŌHIOHIO PŌTITANGA MŌ TE AHA?

Ina rēhita koe, ko ō ingoa, tō wāhi noho me tō mahi noa iho ka whakaatuhia ki te rārangi ka tāhia mō to rohe pōti. E wātea ana tēnei pukapuka kia tirohia e te iwi whānui. Tērā pea ko ēnei mōhiohio me tō momo taipakeke, wāhi noho, te mea rānei he Māori koe (mēnā e tika ana), ka tukuna pea ki ngā kairangahau pūtaiao, hauora

rānei, ngā kaitono tōrangapū, mema Pāremata, ngā rōpū tōrangapū rānei. Ka tukuna anō ēnei mōhiohio ki ngā kaunihera mō ā rātau pōtitanga me ngā pōtitanga hauora poari ā-rohe, ngā tāpaetanga ā-iwi, ngā pōti motuhake rānei. Ka whakamahia anō ngā mōhiohio pōtitanga hei whakaara ingoa hunga whakawā.

TE WHAKARITE KEI TE NOHO TŌTIKA Ō TAIPITOPITO

ME AHA AU MENA KA NEKE KAINGA NOHO AU?

I mua tata i tō neketanga, whakakā tētahi puka New Zealand Post “Mail Re-direction Request” i tētahi PostShop. Ka tukuna atu ō mēra ki tō kainga noho hou, ā, ka whakamōhiohia anō te Kairēhita Kaipōti kua neke koe.

Mēnā kei te rite tonu te rohe pōti o tō wāhi hou, ko tā te Kairēhita Kaipōti he whakahou noa iho i te rēhita me te tuku noa i te pānui whakamana.

Engari, mēnā kua neke koe ki tētahi rohe pōti hou, ka tukuna atu ki a koe tētahi puka rēhita kua whakakā kēhia mai hei tirotiro māu, hei haina me te whakahokia atu anō. Ina whiwhi te Kairēhita Kaipōti o tō rohe pōti hou i tō puka haina, ka rēhita i a koe me te tuku pānui whakamana ki a koe.

Mēnā kāore e kitea e te Kairēhita Kaipōti tō ingoa i runga i tētahi rārangi rēhita, ka tukuna atu tētahi puka rēhita ki tō wāhi noho hou.

I tua atu i tēnei, ka taea e koe te whakakā i tētahi rēhita hou, haere ki tā mātau paetukutuku rānei – elections.org.nz – me te whakahou i tō wāhi noho mā te ipurangi.

ME AHA AU MENA KA WHAKAREKEHEIA TOKU INGOA, TAKU MAHI RANEI?

Ki te whakarerekēhia e koe tō ingoa, tō mahi rānei me whakamōhio wawe ā-tuhi koe ki tō Kairēhita Kaipōti mō te rerekētanga. I tua atu, ka taea e koe te whakakā i tētahi rēhita hou, te whakahou rānei i ō taipitopito i tā mātau paetukutuku – elections.org.nz.

ME AHA AU MENA KA WAREWARE AU KI TE WHAKAHOU I NGA TAIPITOPITO MOKU?

Ki te wareware i a koe te whakahou i ō taipitopito tērā pea kāore e taea e mātau te whakapā atu ki a koe i te wā o tētahi kaupapa whakahou rēhita, ā, ka whakakorehia tō ingoa mai i te rārangi ingoa. Ā, me rēhita anō koe.

TE KAUPAPA WHAKAHOU I TE RARANGI REHITA KAIPOTI

HE AHA TE KAUPAPA WHAKAHOU I NGA RARANGI REHITA KAIPOTI?

Ia tau takimano ngā tāngata o Aotearoa ka whakarerekē i ō rātau orange. Ka neke kāinga, ka mārena, ka rerekē rānei tā rātau mahi. He maha anō ka hoki mai i tāwāhi. I ētahi wā kāore rātau e whakamōhio i ēnei rerekētanga ki te Kairēhita Kaipōti.

Nā tēnei whakahaere ka auau ngā kaupapa whakahou i te rārangi rēhita kaipōti. Mā te katoa e tirotiro me te whakahou, mēnā e tika ana, ā rātau taipitopito kia whakaurua e te Kairēhita Kaipōti ngā rerekētanga katoa ki ngā rārangi ingoa hou.

ME AHA AU INA TU TĒTAHI KAUPAPA WHAKAHOU I NGA RARANGI REHITA KAIPOTI?

Māu anō e tirotiro me te whakatika, mēnā e tika ana, ō taipitopito rēhita. Ka whakamāmāhia e ngā Kairēhita Kaipōti mā te tuku i tētahi puka ki ngā tāngata katoa kei runga i te rārangi ingoa tawhito. Ka whakaatu tō puka rēhita whakahou i ō taipitopito whaiaro e ai ki ērā kua rēhitahia. He wāhanga kei reira hei whakauru whakatikatika māu. I muri iho me haina me te tuhi i te rā ki te puka ka tuku mā roto i tōna ake kōpaki. Mēnā kei te tika katoa ō taipitopito kua noa e whakautu, ka noho rēhita koe me ngā taipitopito i runga i te puka rēhita whakahou.

ME AHA MENA KAORE E WHAKAHOKIA E AU TAKU PUKA REHITA WHAKAHOU?

Ka noho koe ki te rārangi ingoa me aua taipitopito kei te puka rēhita whakahou.

ME AHA AU MENA KA WHIWHI PUKA RARANGI INGOA POTI MO TETAHI TANGATA KUA KORE KE E NOHO I TAUA KAINGA NOHO?

Me tuku ki a ia ki tōna wāhi noho hou, mēnā kāore i te mōhiohia, me tuhi ki te kōpaki “Gone no address” ka tuku ki te mēra. Ka whakahokia ki te Kairēhita Kaipōti, ā, ka whakakorehia te ingoa o taua tangata mai i te rārangi ingoa.

ME AHA AU MENA KAORE AU I WHIWHI I TETAHI PUKA RARANGI INGOA POTI?

Me whakakī koe i tētahi puka rēhita hou. Ina tae atu tō puka rēhita ki te Kairēhita Kaipōti ka mau tō ingoa ki te rārangi rēhita kaipōti.

NGA ROHENGANGA POTI

KAORE AU I NEKE ENGARI KUA WHAKAURUA AU KI TETAHI ATU ROHE POTI. HE

AHA AI?

Me āhua ōrite te tokomaha o ngā tāngata ki ia rohe pōti. Engari ko ētahi rohe ka piki ngā tatau tāngata, ko ētahi ka heke, ā, i ētahi wā ka whakarerekēhia ngā roherohenga.

Ia rima tau, i muri i te tauranga o te motu, ā, ka āta tirohia ngā rohenga o ngā rohe pōti katoa. Mēnā he nui te hekenga o te nuinga o ngā tāngata i tētahi rohe pōti tērā pea whakarerekēhia ngā rohenga kia ōrite ai ngā rohe pōti, me te āhua ōrite o te tokomaha o ngā tāngata ki ia rohe. Ka whakamahia ēnei rohenga hou mō te pōtitanga o muri mai.

ĒTAHI ATU PŌTITANGA

HE AHA TE PŌTITANGA WHAKAKAPI PĀREMATA?

I ētahi wā ka noho wātea tētahi tūru Pāremata i waenga i ngā Pōtitanga Whānui. I reira ka whai wāhi ngā tāngata o taua rohe pōti ki te pōti mō tētahi Mema Pāremata hou. He pōtitanga whakakapi tēnei. Ka whakaputahia tētahi rārangi ingoa pōti hou mō taua rohe pōti.

HE AHA NGĀ PŌTITANGA Ā-ROHE?

Ina rēhita koe hei kaipōti Pāremata, ka rēhita aunoa koe ki tō rārangi ingoa kaunihera ā-rohe. Ko te tikanga o tēnei ka taea e koe te pōti i roto i ngā pōtitanga kaunihera ā-rohe me ngā pōtitanga poari hauora ā-rohe. Kei roto i tēnei ko te pōti i tētahi koromatua mō tō tāone nui, tāone rānei, me ngā mema hei kanohi mōu ki runga i tō kaunihera ā-rohe, kaunihera ā-takiwā, poari haporī, poari hauora ā-rohe me ētahi atu rōpū pēnei i ngā kaitiaki mana whakaraihana waipiro.

KA ĀHEI AU TE PŌTI I TĒTAHI TĀPAETANGA Ā-IWI, KĀWANATANGA RĀNEI?

Ina rēhita koe hei kaipōti Pāremata ka whakaurua aunoahia koe ki te pōti mō ngā Tāpaetanga ā-Iwi, ā-Kāwanatanga rānei.

HE MŌHIOHIO ATU ANŌ

ME PĒHEA TAKU TIKI MŌHIOHIO ATU ANŌ?

Ka taea te tiki mōhiohio atu anō mō te rēhita ki te pōti mā te:

- toro ki tā mātau paetukutuku elections.org.nz
- waea kore utu ki 0800 ENROL NOW (0800 36 76 56)
- pānui i ngā pukaiti
  - Ngā mea katoa hei mōhio māu mō te rārangi ingoa huna*
  - Te rēhita ki te pōti i mua i tō ekenga ki te 18 tau*
  - Te rēhita ki te pōti hei Māori nō Aotearoa*

* kei ngā Postshop, kei ngā tari rānei a ngā Kairēhita Kaipōti.

TĒNĀ RAWA ATU KOE MŌ TŌ PĀNUI I TĒNEI PUKAITI.

KO TĀ MĀTAU TŪMANAKO KUA WHAKAUTUA O PĀTAI KATOA MŌ TE RĒHITA KI TE PŌTI.

MĒNĀ E HIAHIA ĀWHINA ANŌ KOE ME TORO ATU KI [ELECTIONS.ORG.NZ](https://elections.org.nz)

WAEA KORE UTU RĀNEI KI [0800 ENROL NOW \(0800 36 76 56\)](https://elections.org.nz)

KA TAEA E AU TE TIKI I ĒNEI MŌHIOHIO KI ROTO I ĒTAHI ATU REO?

E wātea tēnei pukaiti i ngā momo reo maha i tā mātau paetukutuku.

Electoral Enrolment Centre
New Zealand Post Limited
Pouaka Poutāpeta 190
Te Whanganui-a-Tara 6140

Waea: 0800 ENROL NOW
(0800 36 76 56)

Waea Whakahahua: (04) 801 0709

Īmēra: enrol@elections.org.nz

Paetukutuku: elections.org.nz